

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

00 000000
00000000

Egz. Nr 1

plk mgr Kazimierz WILK

**ORGANIZACJA I PROWADZENIE PRACY PARTYJNO-
POLITYCZNEJ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH KORPUSU
OPK W POCZĄTKOWYM OKRESIE WOJNY**

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
IM. GEN. BRONI K. ŚWIERCZEWSKIEGO
036467

WARSZAWA

LIPIEC

1967

Stron. 49

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. generała broni K. Świerczewskiego

DO DZIAŁU
SŁABOWEGO

Egz. Nr 1

plk mgr Kazimierz WILK

**ORGANIZACJA I PROWADZENIE PRACY PARTYJNO-
POLITYCZNEJ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH KORPUSU
OPK W POZĄTKOWYM OKRESIE WOJNY**

AKADEMIA SZTABU
GENERAŁY
LUBIŃSKI SZKOŁNIKÓW
LADY
im. gen. broni K. Świerczewskiego

36467

WARSZAWA

LIPIEC

1967

Stron: 49

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

Przeł. prof. 12652

DO CZYTANIA
SZKOLENIA

T A J N E

Egz. nr ... 1

Skrypt omówiono w Zakładzie
Dydaktyki Wojskowej ASG
i zatwierdzono do druku ce-
lem wykorzystania jako pomoc
naukową w procesie kształce-
nia słuchaczy ASG
Dnia 3.07.1967 r.

*Ylän z meldo drukarni
ok. 86000 = 2,15 ark. aut.
900 · 2,15
4500
9000
1800
193500 =*

Plk mgr Kazimierz W I L K

"ORGANIZACJA I PROWADZENIE PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ
W DZIAŁANIACH BOJOWYCH KORPUSU OPK W POCZĄTKOWYM OKRE-
SIE WOJNY"

WARSZAWA

Lipiec

1967 r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

36467

2

SPIS TREŚCI

	Str.
W S T Ę P	1
I. WPŁYW WARUNKÓW DZIAŁAŃ BOJOWYCH WOJSK OPK W SY- STEMIE OBRONY TERYTORIUM KRAJU NA STAN MORALNO- POLITYCZNY WOJSK I ZADANIA PRACY PARTYJNO-POLI- TYCZNEJ	3
II. KIERUNKI, PODSTAWOWE ZADANIA I ZAKRES PRACY PAR- TYJNO-POLITYCZNEJ W WARUNKACH DZIAŁAŃ BOJOWYCH KORPUSU OPK	8
III. CZYNNIKI OKREŚLAJĄCE DOBÓR KIERUNKÓW, ZADAŃ, TREŚCI, FORM I METOD PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ W WARUNKACH DZIAŁAŃ BOJOWYCH KORPUSU OPK.	15
IV. PERIODYZACJA PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ NA TLE SPECYFIKI DZIAŁAŃ BOJOWYCH KORPUSU OPK	19
V. PRACA WYDZIAŁU POLITYCZNEGO W OKRESIE ORGANIZA- CJI DZIAŁAŃ BOJOWYCH KORPUSU OPK	21
VI. PRACA WYDZIAŁU POLITYCZNEGO W OKRESIE DYNAMIKI WALKI KORPUSU OPK	32
VII. DOKUMENTY PROWADZONE PRZEZ WYDZIAŁ POLITYCZNY W DZIAŁANIACH BOJOWYCH KORPUSU OPK.	39
L I T E R A T U R A	45

3

Od autora

Opracowanie niniejsze jest pierwszym teoretycznym uogólnieniem doświadczeń korpusu OPK w zakresie działania politycznego podczas ćwiczeń i próbą sprecyzowania na tej podstawie zasad organizacji i prowadzenia pracy partyjno-politycznej na tym szczeblu w ewentualnych działaniach bojowych okresu wojennego.

Zgodnie z założeniami materiał ten stanowić ma pomoc merytoryczną i metodyczną systematyzującą oraz pogłębiającą u oficerów wojsk OPK specjalności dowódczo-sztabowej wiedzę o założeniach i sposobach prowadzenia pracy partyjno-politycznej na szczeblu korpusu podczas organizacji i prowadzenia realnej walki ze środkami napadu powietrznego nieprzyjaciela.

Z tego powodu i zgodnie z zaleceniami w tym względzie przy opracowaniu niniejszego materiału nie zamierzałem przedstawiać w sposób wyczerpujący wszystkich wiążących się z tematem problemów i zagadnień, lecz ograniczyłem się do tych, które są niezbędne dla osiągnięcia założonego celu niniejszego opracowania. Z pewnością nie udało mi się uniknąć niektórych uproszczeń i niedomówień z uwagi na małą ilość opracowań teoretycznych w tym zakresie i braku konfrontacji przedstawionych założeń z rzeczywistymi warunkami współczesnego pola walki.

W celu zmniejszenia tych uproszczeń i niedomówień starałem się przekonsultować niniejszy materiał z kompetentnymi przełożonymi i oficerami Zakładu Dydaktyki Wojskowej ASG. Korzystając z tej okazji pragnę wyrazić serdeczne podziękowanie wszystkim, którzy służyli mi radą i pomocą w tej pracy, zwłaszcza oficerom Zakładu Dydaktyki Wojskowej ASG, w tym szczególnie ppłk mgr Stanisławowi Wasilowi, który wniósł bezpośrednią pomoc i sprawował ogólne kierownictwo nad realizacją niniejszego opracowania.

Autor

W S T E P

W warunkach współczesnych nie ma zagadnienia bardziej aktualnego i palącego niż kwestia wojny i pokoju. Istotę tego najbardziej trudnego problemu, który przenika wszystkie dziedziny dzisiejszego życia społecznego, politycznego, ekonomicznego i militarnego oraz absorbuje wszystkie klasy, warstwy i grupy społeczne, w tym także wojsko, określają: realna groźba wojny termojądrowej o nieznaną dotąd niszczytelnej sile z jednej strony i uzasadniona realnym układem sił możliwość jej uniknięcia włącznie do likwidacji jako zjawiska społecznego - z drugiej strony.

Czynnikiem i to nie bagatelnym, urealnającym możliwość uniknięcia konfliktu wojennego, względnie zwiększającym szanse zwycięstwa w ewentualnym starciu zbrojnym, jest stały wzrost mocy militarno-obronnej Sił Zbrojnych PRL. Moc militarno-obronną współczesnego wojska - stanowi nie tylko suma reprezentowanej siły ognia, mocy technicznej i umiejętności specjalistycznych, ale również świadomość społeczno-polityczna i określone cechy oraz postawy moralno-bojowe żołnierzy. W związku z tym poznawanie kierunków, zasad organizacji oraz form i metod prowadzenia pracy partyjno-politycznej, kształtującej stan moralno-polityczny wojsk, niezbędny dla warunków i wymagań skomplikowanych sytuacji współczesnej obrony powietrznej, jest równie ważnym elementem wiedzy oficera - dowódcy, jak znajomość zasad dowodzenia i wykorzystania sił oraz środków we współczesnych działaniach bojowych. Praca partyjno-polityczna bowiem współdecydować będzie o powodzeniu poszczególnych działań i w ostatecznym rachunku o rezultatach zwycięstwa nad wrogiem.

Zawarta w niniejszym opracowaniu wiedza o sytuacjach i zjawiskach przyszłego pola walki, w tym także o działaniach powietrznych, pochodzi z dwóch źródeł: doświadczeń czasu minionej wojny oraz konfrontacji założeń teoretycznych z praktyką ćwiczeń dnia dzisiejszego. Nie bagatelizując źródła

pierwszego, źródło drugie uznajemy za cenniejsze, ponieważ praktyka ćwiczeń jest najlepszym sprawdzianem rzetelności i przydatności naszej wiedzy, a także umiejętności działania dla potrzeb przyszłości oraz realną podstawą nowych uogólnień teoretycznych. Należy jednak zaznaczyć, że ćwiczenia z wojskami są jednak nie w pełni wystarczającą podstawą do formułowania zasad skutecznego oddziaływania politycznego na wojska, gdyż nie występują w nich i nie mogą występować, określone zjawiska polityczne, moralne i psychiczne, których ujawnym skutkiem będziemy musieli w czasie wojny przeciwdziałać.

Niemożliwość sprawdzenia w praktyce ćwiczeń zachowań ludzkich mogących zaistnieć pod wpływem realnych uderzeń środków masowego rażenia, które będą nie tylko ranić fizycznie, ale również destrukcyjnie wpływać na psychikę ludzi, wywoływać paraliż woli, stałe napięcie nerwowe, bezradność, apatię, strach i panikę, tym bardziej wymaga od wszystkich dowódców rzetelnej znajomości dotychczas wypracowanych uogólnień w tym zakresie, kierunków, zadań, form i metod pracy partyjno-politycznej.

Materiałem źródłowym niniejszego opracowania, były dokumenty i doświadczenia z ćwiczeń, które zostały przeprowadzone w skali wojsk OPK w 1965 r. przez Dowództwo Zjednoczonych Sił Zbrojnych Państw Układu Warszawskiego oraz z ćwiczeń, które Dowództwo Korpusu i Dowództwo Wojsk OPK przeprowadziło w latach 1963-1965.

W rozdziale pierwszym charakteryzujemy specyficzne cechy działania partyjno-politycznego wynikające z roli i zadań wojsk OPK wykonywanych w systemie obrony terytorium kraju. W pozostałych rozdziałach podejmujemy próbę zaadoptowania doświadczeń pracy wydziału politycznego prowadzonej w czasie ćwiczeń z wojskami do przewidywanych warunków i sytuacji działań bojowych korpusu OPK. Rozważania, w których głównym ogniwem jest szczebel korpusu OPK, pozwalają równocześnie wyrobić sobie ogólny pogląd zarówno na organizację i sposób prowadzenia pracy partyjno-politycznej w sekcji samodzielnego pułku, jak również styl działania Zarządu Politycznego Wojsk OPK.

I. WPLYW WARUNKÓW DZIAŁAŃ BOJOWYCH WOJSK OPK W SYSTEMIE OBRO-
NY TERYTORIUM KRAJU NA STAN MORALNO-POLITYCZNY WOJSK I ZA-
DANIA PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ

Obronność państwa to określony system działania stanowiący nierozzerwalny splot czynników: politycznego, ekonomicznego i militarnego. System ten, stanowiący część składową struktury militarnej Układu Warszawskiego, składa się z dwóch zasadniczych członów wzajemnie powiązanych, lecz odmiennych w treści: sił operacyjnych - przeznaczonych do uderzeń odwetowych i prowadzenia akcji na terytorium przeciwnika i sił osłony - powołanych do operacyjnej obrony kraju i zapewnienia mu możliwości funkcjonowania w warunkach wojny. Pierwsze z nich /wojska operacyjne/ działają na froncie zewnętrznym, drugie - /siły osłony/ - na froncie wewnętrznym, który obejmuje cały obszar kraju.

W warunkach istnienia broni termojądrowej i rakiet balistycznych nie można, tak jak to miało miejsce w minionych wojnach, traktować terytorium kraju jako bazę zaopatrującą wojska walczące na froncie zewnętrznym we wszystko niezbędne do wykonania zadań bojowych: Włudzi, sprzęt, uzbrojenie i żywność. Obecnie front wewnętrzny traktuje się jako niezwykle ważne pole walki, nie mniej trudne niż walka na froncie zewnętrznym. Z tego względu trwałość zaplecza pojęta szeroko jako trwałość struktury ideologicznej, politycznej, społecznej i gospodarczej /produkcyjnej/ kraju, stanowi obecnie fundament wszystkich rozważań związanych z prowadzeniem działań bojowych.

Ta nowa rola zaplecza, jego aktywny udział w walce zbrojnej i konieczność przeciwstawienia się wielostronnej ekspansji nieprzyjaciela, w tym również uderzeniom broni jądrowej, stawia przed siłami obrony terytorium kraju doniosłe w sensie strategicznym i bardziej skomplikowane zadania do rozstrzygnięcia niż przed jakimkolwiek innym rodzajem wojsk operacyjnych.

Ogólny cel strategiczny współczesnej obrony terytorium kraju sprowadza się do rozwiązywania w czasie działań bojowych pięciu grup problemów:

- a/ odpierania ofensywy raketowo-lotniczej nieprzyjaciela;
- b/ zagwarantowania strukturze polityczno-ekonomicznej i ludności możliwości przetrwania pierwszego uderzenia nuklearnego oraz odtworzenia życia gospodarczo-obronnego kraju;
- c/ walki z desantami powietrznymi i dywersją nieprzyjaciela;
- d/ przeciwdziałania akcjom psychologicznym nieprzyjaciela;
- e/ osłony mobilizacji rezerw i zapewnienia ciągłości ruchów własnych wojsk operacyjnych i zaprzyjaźnionych armii po wewnętrznych liniach komunikacyjnych.

W składzie sił powołanych do walki na froncie wewnętrznym, między innymi, działają Wojska Obrony Powietrznej Kraju stanowiące część składową jednolitego systemu obrony powietrznej państw sygnatariuszy Układu Warszawskiego. Z uwagi na rolę, ciężar gatunkowy zadań, specyfikę walki i dowodzenia wojska OPK stanowią w całokształcie działań obronnych samodzielny, wydzielony rodzaj Sił Zbrojnych PRL. W okresie wojny głównym zadaniem tych wojsk, oprócz wykrywania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i powiadamiania o nich systemu OTK, będzie odpieranie zmasowanych, kolejnych nalotów nieprzyjaciela, zwalczanie środków transportu desantów powietrznych, osłona mobilizacji i przegrupowań wojsk lądowych, ośrodków administracyjno-politycznych i przemysłowych, węzłów kolejowych, dróg kołowych, mostów, baz morskich oraz ważniejszych obiektów tyłowych. Z zadań tych wynika ranga wojsk OPK, jako najważniejszego ogniwa systemu OTK. Nie dopuszczając środków napadu powietrznego nad obszar kraju, wojska OPK rozwiązują główny problem całej struktury obronnej zaplecza.

Zestawiając obronę powietrzną z terytorialną obroną lądową można śmiało powiedzieć, że daje ona bez porównania większą gwarancję obrony zaplecza niż uciążliwy system obrony lądowej i cywilnej mający w zasadzie charakter pasywny. Gdyby procentowo uszeregować ważność w układzie obrony terytorium kraju zaangażowanych pionów, to bezpieczeństwo zaplecza w wojnie współczesnej zależne jest co najmniej w 90% od wojsk OPK /jeżeli wykonują swe zadanie/, a tylko w 10% od terytorialnych wojsk lądowych i obrony cywilnej. Trzeba ponadto dodać,

że skuteczna działalność bojowa wojsk OPK ma ogromne znaczenie psychologiczne, wzmacnia bowiem wolę walki w społeczeństwie i mobilizuje do ofiarnej pracy na rzecz potrzeb frontu wewnętrznego i zewnętrznego.

Realizacja zadań bojowych przez wojska OPK w zakresie obronności kraju, głównie w początkowym okresie wojny, wymaga od dowódców i organów partyjno-politycznych wyjątkowo sprawnego działania nad kształtowaniem stanu moralno-politycznego, odporności psychicznej i woli walki.

Na stały wzrost czynnika moralno-politycznego, który - jak uczy historia wojen - zawsze współdecydował o wynikach działań - wpływają dwa ogólne zjawiska; niesłychanie szybki rozwój techniki bojowej w ogóle, a środków napału powietrznego i obrony przed nimi w szczególności i zaangażowanie do udziału w wojnie szerokich mas ludności. Na wzrost jego znaczenia szczególny wpływ mają warunki, w jakich wojska OPK wykonywać będą zadania bojowe a zwłaszcza takie jej elementy, jak:

1. Obustronne użycie broni masowego rażenia o niespotykanej dotąd sile rażenia i ogromnych możliwościach destrukcyjnego działania, masowe straty oraz towarzyszący im obraz spustoszenia.
2. Skutki uderzeń nieprzyjaciela na obiekty zaplecza. Wywoływać to będzie ciągły niepokój żołnierzy o losy rodzin i bliskich na zapleczu, narażonych na niszczące działanie środków ogniowych npla w stopniu nie mniejszym niż walczące wojska na froncie.
3. Duża ruchliwość, dynamiczność, intensywność oraz szybkie tempo działań bojowych, które pociągać będą za sobą wysokie napięcie nerwowe oraz wyczerpanie fizyczne, stały niepokój przed niebezpieczeństwem znalezienia się w zasięgu środków masowego rażenia i w sferze promieniowania radioaktywnego.
4. Nasycenie pola walki olbrzymią masą techniki bojowej i skomplikowanych urządzeń technicznych.
5. Masowe stosowanie środków wojny psychologicznej przez przeciwnika wywołujących destrukcyjne skutki pogłębiane panikarskimi plotkami i rozpędystrzenianiem się fałszy-

wych poglóssek o sytuacji na froncie.

W wojskach OPK stan moralno-polityczny - ten główny przedmiot zabiegów politycznego działania - określać będzie, oprócz powyższych cech, specyfika działań obronnych w jednolitym systemie obrony terytorium kraju. Do specyfiki tej należy zaliczyć:

1. Skutki początkowego okresu działań wojennych. Właściwości środków rakietowo-jądrowych umożliwiają już w pierwszych godzinach wojny wykonanie niespodziewanych uderzeń na najważniejsze obiekty strategiczne i operacyjne, których wyniki mogą mieć nieodwracalny wpływ na dalszy przebieg działań bojowych, zwłaszcza gdy zostaną wykonane z zaskoczenia. Zaskoczenie stanowiło w czasie wojny zawsze istotny czynnik. Jego wola i znaczenie zmieniało się w zależności od stopnia doskonałości metod i środków stosowanych do jego osiągnięcia, a czas działania skutków zaskoczenia zależał od skali w jakiej go uzyskano. Obecnie, gdy lot rakiety z kontynentu amerykańskiego na azjatycki lub na odwrót trwa w granicach 30 minut, powstała po raz pierwszy w historii wojen możliwość osiągnięcia zaskoczenia ogniem w skali strategicznej. W tej sytuacji od rezultatów działań wojsk OPK zależeć będzie zdolność do życia i działania zarówno organizmu państwowego jak i wojsk operacyjnych. W konsekwencji więc, od wojsk OPK w systemie obronnym kraju wymagać się będzie wyjątkowej odporności moralno-psychicznej i sprawności bojowej.
2. Rezultaty pierwszej próby ogniowej. Najprawdopodobniej zanim dojdzie do frontalnego spotkania armii operacyjnych, pierwszej próbie ognia zostaną poddane wojska OPK. Ich rezultaty walki oraz postawa ideowo-polityczna wywierać będzie istotny wpływ na morale wojsk operacyjnych i społeczeństwa w rejonach stacjonowania jednostek.
3. Możliwość zaskakującego uderzenia z powietrza na system obrony powietrznej zabezpieczający monilizację, koncentrację wojsk operacyjnych i ich wejście do działań. Wymagać to będzie od każdego żołnierza OPK wysokich walorów ideowo-politycznych, moralno-bojowych i przykładowego poświęcenia.

4. Nieuchronność ponoszenia znacznych strat dezorganizujących system obrony powietrznej, niezależnie od tego, że linia frontu zewnętrznego znajdować się może poza granicami kraju. Wymagać to będzie od wojsk OPK nieustannej, niewątpliwie wyczerpującej gotowości do zwalczania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela.
5. Sprawność i dokładność pracy pojedynczych specjalistów. Współczesne środki bojowe jakimi dysponują wojska OPK oraz charakter pracy poszczególnych służb specjalistycznych stwarzają sytuację, w której sprawność i dokładność pracy pojedynczego żołnierza /pilota, operatora, planszycisty, celowniczego czy innego specjalisty/ decydować będzie o trafności decyzji dowódcy i wykonaniu określonego zadania bojowego. Często w toku dynamiki działań pojedynczy żołnierz lub grupa żołnierzy, pracując na wysuniętym stanowisku, musi działać według własnej woli wpływającej z ich politycznej i klasowej świadomości, poczucia patriotyzmu, zdyscyplinowania i karności.
6. Manewr siłami i środkami bojowymi. Wykonywany w warunkach działań manewr ciężkim i ~~skomplikowanym~~ skomplikowanym sprzętem bojowym w celu zachowania żywotności systemu obrony wymagać będzie od każdego żołnierza wojsk OPK olbrzymiego wysiłku psychicznego i fizycznego, a zarazem ^{pełnej ofiarności} poświęcenia i bezwzględnego przestrzegania tajemnicy wojskowej oraz czujności.
7. Sprawność i rezultaty współdziałania bojowego z systemami obrony powietrznej i państw Układu Warszawskiego głównie ZSRR, Czechosłowacji i NRD w walce ze środkami napadu powietrznego przeciwnika. Nieuniknione błędy, okresowe niepowodzenia i wynikające z nich straty, przeciwnik niewątpliwie wykorzysta w prowadzonej ofensywie wojny psychologicznej dla wywołania waśni narodowych, sporów kompetencyjnych itp. Ponadto przejawy te będą same przez się wpływać na ludzi destrukcyjnie. Sytuacje takie wymagać będą od dowódców, aparatu partyjno-politycznego, organizacji politycznych i młodzieżowych umiejętnego działania umacniającego przyjaźń i bojowe zaufanie.

Z powyższych rozważań wynika, że czynnik moralno-polityczny w działaniach bojowych Wojsk OPK spełnia szczególnie ważne znaczenie i praca nad jego kształtowaniem i umacnianiem wymagać będzie podejmowania i realizowania wielostronnych i przemyślanych zadań.

II. KIERUNKI, PODSTAWOWE ZADANIA I ZAKRES PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ W WARUNKACH DZIAŁAŃ BOJOWYCH KORPUSU OPK

Przedstawiona w I części opracowania charakterystyka roli i miejsca wojsk OPK w systemie obrony terytorium kraju oraz czynników określających rangę i znaczenie stanu moralno-politycznego dla trudnych działań bojowych wojsk pozwala nakreślić główne kierunki i zasadnicze zadania jakie postawią przed wszystkimi dowódcami i aparatem partyjno-politycznym jednostek OPK warunki i sytuacje początkowego okresu wojny.

Etatowe siły i środki powołane do organizowania i prowadzenia pracy partyjno-politycznej w jednostkach korpusu OPK - który, jak zaznaczono we wstępie, stanowi główne ogniwo naszych rozważań, to:

- organ partyjno-polityczny korpusu ^{OPK} posiadający 13 oficerów;
- wydział polityczny dywizji /brygady/ artylerii rakietowej o nieco mniejszym składzie liczebnym;
- sekcje polityczne samodzielnych pułków lotnictwa myśliwskiego, samodzielnych pułków artylerii lufowej i pułków radiotechnicznych;
- zcydców pododdziałów do spraw politycznych;
- wozy propagandowe i inne audiowizyjne środki pracy propagandowej.

Aparat polityczny korpusu OPK liczy około 150 oficerów politycznych co stanowi około 5% stanu kadry i 1,2% stanu wojsk.

Posiadane przez korpus OPK siły i środki politycznego działania w warunkach pokojowego szkolenia ukierunkowane są do realizacji głównego celu jakim jest: zapewnienie wysokiego poziomu ideowo-politycznego wychowania, kształtowanie wysokich wartości moralno-bojowych oraz umiejętności i nawyków w mistrzowskim posługiwaniu się sprzętem bojowym na współ-

czesnym polu walki. Dla osiągnięcia tego celu ustalone są w planach rocznych jednostek konkretne kierunki, zadania oraz podstawowe formy i metody szkoleniowo-wychowawcze. W warunkach działań bojowych natomiast, gdy funkcja szkoleniowo-wychowawcza zostaje przekształcona w praktyczną działalność bojową na polu walki, to cały wysiłek organizacyjny i wychowawczy, a w tym także cała działalność partyjno-polityczna, zostają podporządkowane najważniejszemu celowi wojny - zwycięstwu nad wrogiem.

Cel ten odniesiony do warunków współczesnego pola walki implikuje określone kierunki i podstawowe zadania dla działania politycznego.

Kierunki te są następujące:

1/ Wychowanie ideowo-polityczne stanów osobowych jednostek w duchu ideologii marksizmu-leninizmu.

W praktycznym działaniu będzie to:

- wychowanie składów osobowych jednostek w duchu patriotyzmu i bezgranicznego oddania sprawie ludowej ojczyzny;
- pogłębianie wśród kadry zawodowej i żołnierzy służby zasadniczej nienawiści do wrogów ojczystego kraju i wrogów całego obozu socjalistycznego, wykazywanie agresywnej roli imperializmu w ogóle, a szczególnie imperializmu amerykańskiego i zachodnioniemieckiego jako głównych inicjatorów i sprawców konfliktów zbrojnych;
- wychowanie kadry zawodowej i żołnierzy służby zasadniczej w duchu internacjonalizmu, umacnianiu niezłomnej przyjaźni i braterstwa broni z Armią Radziecką oraz armiami Sił Zbrojnych Państw Układu Warszawskiego;
- umacnianie wśród kadry zawodowej i żołnierzy służby zasadniczej przekonania i pewności zwycięstwa socjalizmu nad imperializmem przez wykazywanie siły politycznej, ekonomicznej i militarnej obozu socjalizmu, jego wciąż rosnącej przewagi nad siłami imperializmu i agresji.

2/ Kształtowanie żelaznej a zarazem w pełni światowej dyscypliny wojskowej, która na współczesnym polu walki odgrywać będzie niesłychanie ważną rolę. Jest ona sku-

13

tecznym środkiem zmniejszania podatności ludzi na uleganie panice, psychozie i nerwowości, pozostaje ważnym regulatorem procesów psychicznych i moralnych, umacniania wiary żołnierzy we własne siły oraz zapewnia równowagę pomiędzy świadomością polityczną i poczuciem obowiązku a postawą samozachowawczą.

W praktyce działania oznaczać to będzie:

- wymaganie ścisłego przestrzegania i wykonywania przez wszystkich żołnierzy przepisów prawa i zasad konwencji, regulaminów i rozkazów oraz nakazu przysięgi wojskowej;
- zaszczepianie poczucia osobistej odpowiedzialności każdego żołnierza za powierzony mu przez Naród obowiązek obrony niepodległości i suwerenności Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i jej socjalistycznego ustroju;
- kształtowanie właściwych stosunków międzyludzkich;
- umacnianie zasady jednoosobowego dowodzenia będącej istotnym czynnikiem zapewniającym sprężystość dowodzenia wojskami w warunkach działań bojowych.

3/ Kształtowanie cech moralno-bojowych stosownie do potrzeb działań bojowych, a przede wszystkim takich jak:

- odwaga, męstwo, karność, obowiązkowość i sumienność;
- czujność i umiejętność zachowania tajemnicy państwowej i wojskowej;
- kołżeństwo, poczucie głębokiej solidarności z kolektywem i bezgraniczne zaufanie do przełożonych;
- rzetelność, skromność i szlachetność, poczucie własnej godności, honoru i prestiżu wojska;
- rozwaga, inicjatywa i opanowanie przy wykonywaniu zadań bojowych a szczególnie lotów;
- troska o mienie wojskowe i społeczne.

4/ Mobilizacja stanów osobowych do największych poświęceń i wyrzeczeń w obronie ojczyzny.

W praktycznym działaniu oznaczać to będzie:

- wyjaśnienie roli i znaczenia poszczególnych zadań bojowych na tle ogólnej sytuacji walki;
- informowanie wojsk o aktualnej sytuacji na froncie zewnętrznym i wewnętrznym;

- oddziaływanie na bezpieczeństwo pracy i wykonywanych lotów;
- troska o regenerację sił fizycznych i psychicznych walczących wojsk;
- udzielanie pomocy aparatowi zaopatrzenia w zabezpieczeniu potrzeb bytowych żołnierzy;

Omówione powyżej kierunki działania w tłumaczeniu na język zadań podstawowych, realizowanych na rzecz wojsk korpusu OPK polegać będą na:

- wyjaśnianiu problemów polityki naszego państwa oraz demaskowaniu - w oparciu o aktualną sytuację w świecie - agresywnych poczynań i zamierzeń państw paktu NATO;
- informowaniu wojsk o aktualnej sytuacji bojowej na froncie zewnętrznym i wewnętrznym oraz umiejętnym wykorzystaniu jej w pracy politycznej;
- podejmowaniu kontrpropagandowych przedsięwzięć wobec różnorodnych "chwytów psychologicznych" nieprzyjaciela wobec naszych wojsk;
- wyjaśnianiu znaczenia czujności¹ tajemnicy wojskowej w zakresie wykonywanych zadań bojowych, uzbrojenia, wyposażenia, dyslokacji oraz danych taktyczno-technicznych broni i sprzętu bojowego, przy czym w pracy tej należy kłaść nacisk nie tylko na obowiązek służbowo-prawny, lecz odwoływać się do uczuć patriotyzmu i obowiązku obywatelskiego żołnierzy;
- rzeczowym i szerokim propagowaniu sposobów i środków obrony przed bronią masowego rażenia przygotowującym żołnierzy do działań bojowych w warunkach ewentualnego napadu atomowego na bronione obiekty;
- kształtowaniu wśród składów osobowych poczucia troski i odpowiedzialności za broń i sprzęt bojowy wskazując, że powodzenie w działaniach zależy od bezwzględnej sprawności wszystkich stanowisk bojowych;
- propagowaniu wszelkimi środkami oddziaływania politycznego sposobów najlepszego wykonania przez żołnierzy poszczególnych rodzajów wojsk, służb i specjalności swych obowiązków, co oznacza:

15
a/ w jednostkach artylerii OPK:

- mobilizowanie obsłóg technicznych do szybkiego i bezbłędnego przygotowywania pocisków raketowych i dostarczania ich we właściwym czasie do dywizjonów ogniowych;
- wytwarzanie wśród pojedynczych żołnierzy i załóg ogniowych zdecydowanego dążenia do zniszczenia każdego celu powietrznego nieprzyjaciela;

b/ w oddziałach lotnictwa myśliwskiego:

- rozwijanie u wszystkich pilotów cech moralno-bojowych, niezłomnej woli zwycięstwa i gotowości zwalczania celów powietrznych o każdej porze dnia i nocy;
- wyjaśnienie składom osobowym jednostek, że od wyników działań lotnictwa myśliwskiego w poważnym stopniu zależy rezultat działań jednostki;

c/ w oddziałach radiotechnicznych:

- mobilizowanie stanów osobowych do szybkiego wykrywania celów, pewnego ich prowadzenia oraz szybkiego powiadomienia stanowisk dowodzenia;
- wyjaśnienie stanom osobowym, że powodzenie w walce jednostek lotniczych i artyleryjskich zależy przede wszystkim od umiejętnej i dokładnej pracy wojsk radiotechnicznych;
- popularyzowaniu najlepszych ludzi wyróżniających się w boju, ich czynów i przodujących doświadczeń;
- wyjaśnianiu żołnierzom poszczególnych rodzajów wojsk znaczenie współdziałania w systemie obrony Korpusu OPK, głównie między lotnictwem i artylerią raketową przy zwalczaniu celów w jednej strefie, a także między artylerią lufową OPK i bateriami dyrektorskimi działającymi w obronie zakładów i innych obiektów;
- uwypuklaniu znaczenia i potrzeby ścisłego współdziałania z sąsiadującymi związkami obrony powietrznej ZSRR, CSRS i NRD oraz umacnianiu bojowego braterstwa broni w oparciu o przykłady sytuacji bojowych.

Drugą strefą politycznego działania obejmować będzie pracę z ludnością cywilną rejonów bazowania jednostek. Jej

zakres w wojskach OPK jest inny niż w wojskach operacyjnych. Przedmiotem oddziaływania aparatu politycznego jednostek wojsk operacyjnych oprócz ludności własnego kraju może być ludność kraju sojuszniczego, wobec której główne zadania polegać będą na ułożeniu praworzędnych, serdecznych stosunków między nią a naszymi żołnierzami oraz informowaniu jej /w dopuszczalnym zakresie/ o zadaniach jednostek, popularyzowaniu polityki partii i rządu, zarządzeń władz państwowych i wojskowych itp. Może to być również ludność kraju nieprzyjaciela. W zetknięciu z nią aparat polityczny miałby inne zadania. Chodziłoby prawdopodobnie o udzielanie aktywnego poparcia działalności społeczno-politycznej tej części społeczeństwa, której sympatie byłyby po naszej stronie i neutralizowanie tych, którzy zamierzaliby szkodzić naszym wojskom.

Oddziały wojsk OPK w czasie działań bojowych pozostają zawsze na miejscu, a więc przedmiotem oddziaływania politycznego będzie tylko społeczeństwo własnego kraju, będące aktywnym sojusznikiem w wykonywaniu wspólnych zadań obronnych.

Podstawowe zadania wydziału politycznego i aparatu politycznego Korpusu OPK w tej sferze polegać będą na:

- utrzymywaniu ścisłej współpracy z terenowymi władzami partyjnymi i administracyjnymi /wojewódzkimi i powiatowymi komitetami obrony/ w zakresie wzajemnej informacji i współdziałania w rozwiązywaniu aktualnych problemów politycznych i obronnych;
- rozwijaniu politycznej i obronnej współpracy z zakładami zakładowymi i zakładowymi oddziałami samoobrony;
- udzielaniu pomocy organizacjom paramilitarnym i terenowym oddziałom samoobrony;
- zacieśnianiu serdecznej więzi ze społeczeństwem, oddziaływaniu na jego postawę polityczną, nastroje, morale oraz umacnianiu w nim wiary w zwycięstwo;
- przeciwdziałaniu ujemnym zjawiskom psychicznym występującym wśród społeczeństwa i aktywizowaniu go w walce z dywersją polityczną i militarną;

- utrzymaniu ścisłej współpracy z Zarządem Politycznym Okręgu, właściwymi wydziałami politycznymi Wojewódzkich Sztabów Wojskowych i aparatem politycznym jednostek OTK dyslokowanych w rejonie stacjonowania jednostek OPK, która stanowić będzie istotny warunek efektywności skoordynowanych działań politycznych.

Treść pracy partyjno-politycznej, najogólniej biorąc, określać będzie aktualna sytuacja wojskowo-polityczna i układ stosunków międzynarodowych. Ponadto wynikać ona będzie z charakteru zadań, sposobu działań przeciwnika oraz warunków i sytuacji jakie zaistnieją w toku działań bojowych.

Skuteczność i efektywność pracy partyjno-politycznej w ogóle, a tym bardziej prowadzonej w czasie działań bojowych, zależna jest nie tylko od ustalonych kierunków działania i zadań oraz doboru treści, logicznych argumentów i faktów a także od rozwiązań organizacyjnych, to jest stylu, form i metod działania wydziału politycznego Korpusu OPK i podległych mu ogniw politycznych /wydziałów i sekcji politycznych/. Problematyka ta stanowi swoistą trzecią sferę działania politycznego, uzupełniającą i łączącą dwie uprzednio omówione w jedną nierozzerwalną, sensowną całość.

W zakresie organizacji i prowadzenia pracy w czasie działań bojowych wydział polityczny powinien mieć na uwadze następujące rodzaje zadań:

- operatywne analizowanie aktualnej sytuacji operacyjno-taktycznej i kształtującego się na tym tle stanu moralno-politycznego wojsk własnych i ludności cywilnej, celem właściwego określenia kierunków, zadań, treści oraz form pracy partyjno-politycznej;
- zaplanowanie działalności ściśle zharmonizowanej z pracą sztabu Korpusu OPK;
- wyznaczenie pracowników politycznych do kontroli - pomocy w oddziałach odpowiednio do potrzeb poszczególnych etapów działań bojowych i określenie ich obowiązków oraz zadań, mając na uwadze te oddziały, które wykonują zasadnicze zadania i wymagają szczególnej troski i opieki ze strony aparatu politycznego;

- ustalenie zasad i środków łączności z podległym aparatem politycznym;
- organizowanie pracy partyjno-politycznej w oddziałach poprzez stawianie zadań przed organizacjami partyjnymi, młodzieżowymi i aktywnym społeczeństwem politycznym;
- dobór, opracowanie i przekazywanie jednostkom odpowiednich materiałów propagandowych;
- ustalenie zasad racjonalnego wykorzystania technicznych środków propagandy i manewru nimi;
- prowadzenie kontroli działania politycznego w terenie;
- określenie zasad i sposobów zbierania informacji o sytuacji w jednostkach, a także rejonach stacjonowania jednostek i uogólnienie ich;
- wypracowanie metod kierowania pracą partyjno-polityczną w toku działań bojowych;
- wypracowanie form współdziałania z aparatem partyjno-politycznym OTK i sąsiednimi związkami operacyjno-taktycznymi OPK własnego kraju i państw sojusznicznych, utrzymywanie współpracy z władzami terenowymi.

III. CZYNNIKI OKREŚLAJĄCE DOBÓR KIERUNKÓW, ZADAŃ, TREŚCI, FORM I METOD PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ W WARUNKACH DZIAŁAŃ BOJOWYCH KORPUSU OPK

Rzecz jasna, że w praktyce osiągania przez wojska stanu pełnej gotowości bojowej i następnie prowadzenia walki ze środkami napadu powietrznego nie można będzie realizować wyżej omówionych zadań ogólnych jakie zostały sformułowane. Muszą one być na każdym szczeblu kierowania pracą polityczną /wydział, sekcja/ zamienione na język konkretów i argumentów, które znajdą swój wyraz w odpowiednich przedsięwzięciach, formach i metodach pracy i powinny uwzględniać szereg wniosków wynikających z analizy i oceny następujących czynników:

- 1/ aktualnej sytuacji militarno-politycznej;
- 2/ aktualnej sytuacji operacyjno-taktycznej;
- 3/ zadań bojowych wykonywanych przez Korpus OPK w powierzonym mu do obrony rejonie działań.

Wpływ omawianych tutaj czynników na charakter pracy partyjno-politycznej prowadzonej w czasie działań bojowych odnosi się nie tylko do dynamiki walki, a także do okresu zagrożenia poprzedzającego konflikt zbrojny.

Każdy z tych czynników niewątpliwie wpłynie będzie na stan moralno-polityczny całych oddziałów i pododdziałów, wytwarzać będzie różnorodną skalę przeżyć psychicznych i powodować reakcje, które mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na ich postawę moralno-bojową.

Ustalaając kierunki zadania, treść i formy pracy partyjno-politycznej w wydziale politycznym korpusu OPK i podległych mu sekcjach politycznych oddziałów należy przede wszystkim brać pod uwagę sytuację militarno-polityczną w danym okresie działań.

Ona bowiem w szerokim zakresie wywierać będzie różnorodny wpływ na postawy i zachowanie ludzi. Analiza i ocena sytuacji militarno-politycznej obejmować powinna:

- układ sił politycznych i militarnych na arenie międzynarodowej, głównie na terenie Europy;
- postawę moralno-polityczną wojsk, społeczeństwa własnego kraju, krajów sojuszniczych i państwa nieprzyjaciela zarówno w okresie zagrożenia jak i po rozpoczęciu konfliktu zbrojnego;
- postawę i zachowanie się rodzinnych ugrupowań reakcyjnych, wrogich władzy ludowej;
- sytuację ekonomiczno-polityczną w kraju, w państwach sojuszniczych i nieprzyjaciela.

Dowódcy i aparat partyjno-polityczny winni nieustannie poznawać i analizować wszystkie aspekty sytuacji militarno-politycznej pod kątem jej wpływu na morale i psychikę stanów osobowych wojsk oraz odpowiednimi formami i metodami pracy partyjno-politycznej zapoznawać z nią wojska, wyjaśniając jej przyczyny klasowe, podłoże i perspektywy. Najbardziej pozytywne

elementy sytuacji militarno-politycznej należy popularyzować wśród żołnierzy, wykorzystując je do pogłębiania uczuć patriotyzmu i internacjonalizmu, wzmagania aktywności bojowej i woli nieprzejednanej walki z nieprzyjacielem.

Analiza i ocena sytuacji operacyjno-taktycznej w zakresie wypracowania wniosków odnoszących się do polityki nad umacnianiem stanu moralno-politycznego wojsk obejmować powinna:

- rolę i miejsce korpusu OPK w jednolitym systemie obrony terytorium kraju i w jednolitym systemie obrony powietrznej państw Układu Warszawskiego.

Korpus OPK rozmieszczony w pierwszym rzucie, a więc w przyfrontowym rejonie, bądź na otwartym kierunku powietrznym, spełnia zawsze rolę zasadniczą. Natomiast korpus OPK ugrupowany w następnych rzutach, dalej od nieprzyjaciela, pogłębiający system OPK w interesie określonych obiektów, położonych w wyznaczonym rejonie obrony, bądź w rejonie sąsiada, spełnia zadania o innym znaczeniu;

- stosunek sił na poszczególnych kierunkach zagrożenia powietrznego, czas i rodzaj realnego zagrożenia oraz wynikający stąd charakter zadań poszczególnych oddziałów. Rzetelna analiza potencjału, możliwości i sposobu działań przeciwnika jest niezbędna nie tylko dla prawidłowego ukierunkowania i ukonkretnienia i adekwatnego do potrzeb - naszego działania politycznego, a także ustalenia zagadnień, w rozwiązywaniu których niezbędna będzie pomoc aparatu partyjno-politycznego sił układu militarnego OTK;

- stan moralno-polityczny wojsk własnych oraz ludności w rejonach stacjonowania jednostek szczególnie w zakresie odporności i reakcji psychicznej na różnorodne skutki działania broni termojądrowej. Działanie broni masowego rażenia, a szczególnie skutki promieniowania radioaktywnego, znane dotąd z rozważań teoretycznych, wymagać będą szczególnych zabiegów partyjno-politycznych przeciwdziałających przejawom załamania psychicznego, bierności, apatii, poczucia bezradności, strachu, panice, ucieczce z posterunku bojowe-

29

go, symulacjom chorób i innym ujemnym zjawiskom. Nastroje charakteryzują się tym, że - ze względu na swe zewnętrzne przejawy - są łatwo dostrzegalne i ulegają permanentnym zmianom wraz z bodźcami /wydarzeniami/, które je wywołują. Ponieważ we wspólnych działaniach powietrznych wydarzenia zmieniać się będą szybko, nastroje również ulegać będą częstym zmianom, co wymagać będzie od dowódców i aparatu partyjno-politycznego operatywności działania. Z oceny nastrojów aparat partyjno-polityczny wyciągać powinien także wnioski, dotyczące kierunków, treści i form przeciwdziałania propagandowego atakom "wojny psychologicznej".

A n a l i z a i o c e n a s t a w i a n y c h
p r z e d K o r p u s e m O P K z a d a ń b o j o w y c h
s ł u ż y ć p o w i n n a w y p r a c o w a n i u i r e a -
l i z a c j i p r z e d s i ę w z i ę ć u m a c n i a j ą -
c y c h s t a n m o r a l n o - p o l i t y c z n y / o r a z
m o b i l i z a c j i w o j s k d o w a l k i w k a ż -
d y c h w a r u n k a c h . P r z e d s i ę w z i ę c i a t e
k o n c e n t r o w a ć p o w i n n y w y s i ę k p r a -
c y p o l i t y c z n e j n a n a s t ę p u j ą c y c h
z a d a n i a c h :

- wykrywaniu oraz zwalczaniu środków rozpoznania i dywersji nieprzyjaciela;
- odpieraniu zaskakujących, zmasowanych nalotów nieprzyjaciela powietrznego;
- osłonie mobilizacji, przegrupowań wojsk operacyjnych oraz ich wejścia do działań w myśl planu operacyjnego;
- sprawnym odtwarzaniu naruszonego systemu obrony powietrznej i zabezpieczeniu możliwości prowadzenia długotrwałej walki w warunkach intensywnych nalotów środków napadu powietrznego nieprzyjaciela i stosowania przez niego broni masowego rażenia.

Ponadto, na treść i charakter politycznego działania wpływać będą również takie czynniki jak: warunki terenowe, klimatyczne, pory roku i doby, do których także należy przygotować żołnierzy różnymi formami pracy politycznej. Przygotowanie takie osiąga się głównie formami pracy propagandowej i drogą indywidualnego oddziaływania.

Aby można było z powyżej omówionych czynników wyciągnąć prawidłowe wnioski do pracy partyjno-politycznej, określać jej kierunki, zadania i treść, potrzebna jest ich gruntowna znajomość.

Ścisłe powiązanie pracy partyjno-politycznej z ogólną sytuacją militarno-polityczną i operacyjno-taktyczną oraz zadaniami bojowymi poszczególnych rodzajów wojsk OPK jest warunkiem skuteczności politycznego działania w boju.

IV. PERIODYZACJA PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ NA TLE SPECYFIKI DZIAŁAŃ BOJOWYCH KORPUSU OPK

Wojska OPK w okresie pokoju mają rozlokowane swoje siły i środki w ramach rozwiniętego systemu obrony powietrznej. Pozwala im to w każdej chwili, w wypadku niespodziewanego ataku z powietrza, przystąpić do natychmiastowych działań bojowych dyżurnymi siłami i środkami, a następnie, po osiągnięciu pełnej gotowości bojowej, włączyć do walki wszystkie swoje siły i prowadzić działania na podstawie posiadanej dokumentacji bojowej.

W rozważaniach nad przygotowaniem moralno-politycznym wojsk trzeba również brać pod uwagę możliwości rozpoczęcia wojny przez przeciwnika nieoczekiwanie, po ograniczonym okresie przygotowawczym. W ćwiczeniach Korpusu OPK ten rodzaj działań jest uwzględniony.

Przy takim modelu początkowego okresu wojny grupa operacyjna i sztab korpusu OPK kierując walką dyżurnych sił i środków ze środkami napadu powietrznego przeciwnika równocześnie prowadziłyby pracę związaną z osiąganiem gotowości bojowej przez pozostałe siły i środki, wypracowaniem decyzji do dalszych działań, z przeprowadzeniem niezbędnego manewru, zabezpieczeniem materiałowym, współdziałaniem itp. W tej sytuacji etap organizacji działań bojowych przeplatałby się w czasie z dynamiką walki, której celem jest bezpośrednio niszczenie środków napadu powietrznego przeciwnika i nie dopuszczenie do zniszczenia ochraniających obiektów. Mimo, że etapy te nie wyodrębniają się w czasie, nie można ich traktować jako jednolitej całości, zachowana bowiem pozostaje odrębność i specyfika

23

czynności sztabu i wojsk; w obu tych okresach, a zatem do specyfiki tej muszą być dostosowane odpowiednie formy, metody i treści pracy partyjno-politycznej, prowadzonej przez wydział polityczny korpusu OPK i sekcje polityczne jednostek.

Przy innym, bardziej prawdopodobnym modelu początkowego okresu wojny etap organizacji działań bojowych i etap dynamiki walki wystąpią oddzielnie. Czasokres trwania etapu organizacji działań bojowych wynieść może orientacyjnie, jak wynika ze stosunku sił militarnych na ETW, 7-15 dni. Siły państw NATO na ETW wynoszą w przybliżeniu 25 dywizji pancernych i zmechanizowanych, co daje w porównaniu z siłami wojsk operacyjnych państw Układu Warszawskiego, stosunek niekorzystny, nie dający nadziei na uzyskanie powodzenia po rozpoczęciu działań zaczepnych. Zwiększenie sił przynajmniej do około 30 dywizji, co pozwoliłoby im rozpocząć działania wojenne z użyciem broni termojądrowej z zaskoczenia, wymagać będzie przynajmniej 7 dni. Stworzenie bardziej korzystnego stosunku sił i postawienie pod broń około 40 dywizji wymagać będzie około 15 dni od momentu ogłoszenia "zagrożenia wojennego", tj. pierwszego stopnia gotowości bojowej wojsk. W tej sytuacji etap organizacji działań bojowych, jako okres wyodrębniony w czasie, stworzy znacznie lepsze warunki do rozwinięcia szerokiej działalności politycznej, nasyconej różnorodnymi przedsięwzięciami partyjnymi i propagandowymi, odpowiadającej charakterowi zadań wykonywanych przez sztab i oddziały poszczególnych rodzajów wojsk.

Jak wynika z powyższych relacji, niezależnie od tego jaki będzie model początkowego okresu wojny, w działaniu wydziału politycznego Korpusu OPK i sekcji politycznych oddziałów wystąpią dwa specyficzne etapy związane z odpowiednim charakterem czynności wykonywanych przez sztaby i wojska.

Pierwszy etap - obejmuje przedsięwzięcia partyjno-polityczne realizowane w związku z organizacją działań bojowych.

Drugi etap - obejmuje przedsięwzięcia partyjno-polityczne realizowane w związku z dynamiką walki.

Należy dodać, że etapy te w toku trwania działań bojowych będą się cyklicznie powtarzać zarówno w działalności sztabów i wojsk, jak również w pracy wydziału politycznego Korpusu OPK i podległych mu sekcji politycznych.

V. PRACA WYDZIAŁU POLITYCZNEGO W OKRESIE ORGANIZACJI DZIAŁAŃ
BOJOWYCH KORPUSU OPK

Podstawowymi przedsięwzięciami praktycznego doskonalenia operacyjno-taktycznego personelu kierowniczego sztabów, dowództw jednostek, kadry i całych stanów osobowych w okresie pokojowym są:

- wykłady, seminaria i informacje sztabowe;
- ćwiczenia na mapach;
- alarmy, których celem jest doskonalenie osiągania przez jednostki gotowości bojowej w nakazanym czasie;
- treningi sztabowe doskonalące pracę SD;
- treningi taktyczno-bojowe, których celem jest doskonalenie wykrywania, naprowadzania i przechwytywania celów powietrznych oraz dowodzenia siłami i środkami;
- ćwiczenia z wojskami, w czasie których następuje praktyczne zgrywanie umiejętności działania oddziałów i stanowisk dowodzenia w jednolity system obrony.

W przedsięwzięciach powyższych aparat polityczny uczestniczy całym składem osobowym wykorzystując pełny wachlarz form i metod działania. Udział ten pozwala mu doskonalić: organizację pracy; dobierać - odpowiednio do stwarzanych założeńami ćwiczeń sytuacji - kierunki, zadania i treści; wypracowywać skuteczne formy kształtowania stanu moralno-politycznego i mobilizowania wojsk do należytego wykonywania zadań, a także kształtować pogląd na sposób, formy i metody działania politycznego w warunkach prawdziwych działań powietrznych głównie w początkowym, najtrudniejszym okresie współczesnej wojny. Zebrane tą drogą poglądy na styl działania wydziału politycznego w okresie organizacji działań bojowych i dynamiki walki, zawiera niniejszy i następne rozdziały opracowania.

Etap obejmujący przedsięwzięcia polityczne prowadzone w związku z organizowaniem przez sztab działań bojowych zaczyna się z chwilą wydania przez dowództwo wojsk OPK rozkazu o postawieniu wojsk w stan podwyższonej gotowości bojowej. Wraz z nim wydana zostanie dyrektywy względnie zarządze-

nie szefa zarządu politycznego wojsk OPK. W dyrektywie /zarządzeniu/ zostanie podana ocena i wnioski ~~do pracy~~ do pracy partyjno-politycznej wynikające z :

- ogólnych wydarzeń politycznych i przygotowań militarno-wojennych przeciwnika;
- kierunków i sposobów "wojny psychologicznej" przeciwnika, która wytwarzać będzie psychozę wojenną i wmawiać ludności, że czynione przygotowania mają na celu jedynie obronę przed agresją ze Wschodu;
- nastrojów i postaw politycznych wśród wojsk i społeczeństw państw paktu NATO;
- nastrojów i postaw politycznych wśród wojsk własnych i społeczeństwa naszego kraju;
- podstawowych zadań operacyjno-taktycznych jakie aktualnie stoją do wykonania przed wojskami OPK w całości.

Ponadto dyrektywa stawiać będzie przed organami partyjno-politycznymi korpusów OPK zadania w zakresie przygotowania podległego aparatu politycznego, bazy materiałowo-technicznej, nawiązania kontaktów z władzami terenowymi, OTK, wojskami współdziałającymi, ustalenia środków łączności i transportu dla potrzeb pracy politycznej itp, których realizacja zapewnić powinna umocnienie stanu moralno-politycznego wojsk i przygotowanie ich do trudnych działań bojowych. Do dyrektywy lub zarządzenia załączone mogą być niektóre dokumenty pomocnicze zawierające: informacje o sytuacji politycznej kraju i sytuacji międzynarodowej, dane polityczno-demograficzne rejonów stacjonowania jednostek, materiały demaskujące chwyt "psychologiczne" przeciwnika itp.

Sztab korpusu OPK po otrzymaniu rozkazu o postawieniu wojsk w stan podwyższonej gotowości bojowej przeprowadzać będzie przedsięwzięcia informacyjno-organizacyjne /odprawy szefów rodzajów wojsk, służb, całej kadry, narady robocze grupy operacyjnej itp/, w celu ukonkretnienia i postawienia zadań poszczególnym komórkom sztabu i jednostkom oraz opracowania sposobu kontroli osiągania przez jednostki określonego stopnia gotowości bojowej. Uczestnictwo oficerów wydziału politycznego względnie jego kierownictwa w przedsięwzięciach sztabu jest niezbędne dla uzyskania podstawowych informacji o charakterze

26

i zakresie prac sztabu a także możliwościach i sposobie przewidywanych działań przeciwnika. Nie wystarcza to jednak do ustalenia realnego planu zamierzeń partyjno-politycznych na okres organizacji działań.

Wydział polityczny korpusu OPK - chcąc by jego praca była odpowiednio dostosowana do potrzeb poszczególnych rodzajów wojsk i specjalności, uwzględniała ich zasadnicze zadania, trudności i warunki działania, pozwalała pełniej uzmysłowić żołnierzom znaczenie i rangę oczekujących ich zadań bojowych, sprzyjała należytemu ich przygotowaniu moralno-politycznemu do działań w warunkach użycia broni termojądrowej, wyzwała inicjatywę i zapał - powinien przeprowadzić bardziej szczegółowe rozpoznanie wstępne. Polegać ono powinno na:

- przeprowadzeniu w kolektywie wydziału politycznego rzeczowej analizy dokumentów sztabowych i politycznych zawierających informacje o jednostkach oraz wskazówki i zadania odnoszące się do oczekiwanych działań, w celu ukształtowania koncepcji pracy partyjno-politycznej na okres przygotowawczy;
- przeprowadzeniu konsultacji z poszczególnymi komórkami sztabu, głównie wydziałem operacyjnym, rozpoznawczym, chemicznym oraz szefostwami rodzajów wojsk i zaopatrzenia w celu udokładnienia własnych zamierzeń i zapewnienia sobie z ich strony informacji o wszelkich zmianach w sytuacji oraz politycznego wpływu na podległe im wojska w rozmiarze, formie i treści uzgodnionej z wydziałem politycznym korpusu OPK;
- ustaleniu oceny sytuacji w podległych jednostkach głównie w zakresie: stanu moralno-politycznego i dyscypliny; doświadczenia oraz dobrych i słabych stron dowódców, aparatu politycznego i aktywu w prowadzeniu pracy partyjno-politycznej; potrzeb pomocy ze strony oficerów wydziału politycznego dla aparatu politycznego podległych jednostek;
- zasięgnięciu opinii dowódcy korpusu OPK o charakterze zbliżających się działań i przewidywanych przez niego głównych zamierzeń dla wydziału politycznego.

cji politycznego działania, adekwatnego do potrzeb chwili i ustaleniu czynności organizacyjno-przygotowawczych /uzupełnienie dokumentacji, przygotowanie technicznych środków propagandy do pracy, wydanie materiałów propagandowych, materiałowe zabezpieczenie przebazowania wydziału na zapasowe miejsce pracy sztabu itp/. Ponadto, jeżeli czas pozwala, a sytuacja uzasadnia celowość, należy zorganizować siłami oficerów sztabu krótkie szkolenie operacyjno-taktyczne obejmujące przykładowo następujące tematy:

- możliwości bojowe korpusu i zasady dowodzenia wojskami w różnych sytuacjach bojowych;
- charakterystyka i dyslokacja środków napadu powietrznego państw paktu NATO;
- sposoby zabezpieczenia wojsk przed skutkami uderzeń jądrowych.

Ta forma przygotowania oficerów wydziału politycznego uzupełnia ich wiedzę liniową, zapewnia informację o przeciwniku i możliwościach wojsk własnych, co jest niezmiernie ważne dla synchronizacji pracy politycznej z działalnością sztabu i wojsk.

Ad b/ Zasadniczą formą przygotowania aparatu politycznego jednostek do pracy w czasie działań bojowych i poprzez niego całych stanów osobowych jednostek będzie zarządzenie szefa wydziału politycznego korpusu OPK opracowane w oparciu o dyrektywę szefa ZP wojsk OPK. Część wstępna zarządzenia traktować będzie o sytuacji militarno-politycznej świata i kraju, wojennych i "psychologicznych" poczynaniach przeciwnika, roli i znaczeniu zadań obronnych postawionych przed korpusem OPK. Część rozkazująca stawiać będzie przed dowódcami, aparatem politycznym, organizacjami partyjnymi i młodzieżowymi ukierunkowane według potrzeb bojowych zadania.

Drugą formą przygotowania kierowniczego aparatu politycznego jednostek /zców, dców d/s politycznych i sekretarzy KP/ może być odprawa służbowa. Bezpośredni kontakt szefa wydziału z oficerami terenu pozwoli na

ściślejsze sprecyzowanie i wyjaśnienie zadań, wszelkich niejasności i sprzyjał będzie wymianie doświadczeń. Na odprawie takiej wystąpić może dowódca korpusu OPK z informacją o zadaniach bojowych jeunostek i problemach, na których głównie koncentrować się powinno działanie partyjno-polityczne. Informacja taka, ukazująca zaangażowania jednostek na tle ogólnej sytuacji korpusu, uwidacznia ich rolę i znaczenie oraz podnosi rangę pracy politycznej.

- Ad c/ W przygotowaniu jednostek do działań niezbędne będzie wykorzystanie możliwości jakie daje bezpośredni kontakt z terenem, celem przeprowadzenia kontroli w jednostkach i udzielenia pomocy aparatowi politycznemu i włączenia się do bezpośredniej pracy politycznej z żołnierzami. W warunkach, gdy okres organizacji działań jest ograniczony i zbieranie zców dców d/s politycznych jest niecelowe lub wręcz niemożliwe, bezpośredni kontakt wyznaczonych oficerów wydziału z sekcjami politycznymi jednostek staje się zasadniczą formą przygotowania ich do pracy w warunkach działań. Efektywność tej pracy warunkować będzie należyte instruktorsko-metodyczne przygotowanie wyjeżdżających w teren, bowiem sekcje polityczne jednostek oczekiwać będą od nich konkretnej pomocy i rady fachowej. W pracy terenowej oficerów dominować powinna pomoc i osobiste zaangażowanie się do przeprowadzenia pewnych form pracy partyjno-politycznej takich np, jak:
- przedyskutowanie z oficerami sekcji koncepcji działania;
 - udział w zebraniu partyjnym lub młodzieżowym;
 - przeinstruowanie dowódców pododdziałów;
 - wygłoszenie prelekcji politycznej lub wystąpienie na wiecu żołnierskim;
 - pomoc w opracowaniu materiałów propagandowych;
 - uczestnictwo w naradach specjalistycznych, mechaników, planszeczistów, operatorów i innych specjalistów.

Ad d/ Praca partyjna i masowo propagandowa, na rzecz kadry sztabu korpusu OPK i pododdziałów obsługi oraz jednostek, prowadzona powinna być wszelkimi możliwymi formami. Zaliczyć do nich należy przede wszystkim:

- posiedzenia komitetów POP /w sztabie i pododdziałach obsługi będzie ich około 10-12/, na których omówiona zostanie problematyka zebrań POP;
- zebrania POP poświęcone omówieniu zadań członków partii na okres działań bojowych;
- narada aktywu młodzieżowego pododdziałów obsługi sztabu i SD;
- wiec żołnierski, na którym z zadaniami i apelem wystąpi dowódca korpusu OPK i szef wydziału politycznego oraz zaproszony członek Wojewódzkiego Komitetu Obrony;
- postawienie indywidualnych zadań członkom partii w zakresie oddziaływania na dokładne wykonywanie zadań przez oficerów i żołnierzy, prowadzenie pracy politycznej w małych grupach, organizowanie popularyzacji wyróżniających się w działaniach żołnierzy itp;
- krótkie prelekcje, połączone z wyświetleniem filmów i krochik, umacniające przyjaźń z armiami państw sojusznicznych i pogłębiające nienawiść do amerykańskiego imperializmu i zachodniemieckiego reżymu;
- urządzenie punktu propagandowego, który jednocześnie spełniał będzie funkcje ośrodka wydawnictw propagandowych /biuletynu względnie gazetki polowej, ulotek, haseł, fotogazetek itp/, które wysyłane będą do jednostek;
- opracowanie i wysłanie do wykorzystania d-twom jednostek apelu rady wojskowej i korpusu OPK akcentującego znaczenie poświęcenia i męstwa oraz odpowiedzialności każdego żołnierza za sprawę obronności ojczyzny.

Ad e/ Czynnością jak gdyby zamykającą okres pracy związanej z organizacją działań będzie dokonanie wewnętrznego podziału zadań w wydziale politycznym. Praktyka ćwiczeń przemawia za celowością dokonania następującego podziału czynności:

- 1/ Szef wydziału politycznego, który wchodzi w skład grupy operacyjnej zajmującej się dowodzeniem wojskami w czasie działań bojowych, przebywa na SD korpusu OPK. Miejsce to pozwala mu na prowadzenie orientacji o przebiegu działań, zapewnia łatwość kontaktu z dowódcą korpusu, szefem sztabu i szefami rodzajów wojsk, daje najlepszą możliwość utrzymywania łączności z jednostkami i przekazywania im poleceń i decyzji ukierunkowujących pracę partyjno-polityczną. Ponadto szef wydziału utrzymywał będzie bezpośredni kontakt z Wojewódzkim Komitetem Obrony i Zarządzeniem Politycznym Okręgu Wojskowego, a także szefami wydziałów współdziałających związków operacyjno-taktycznych OPK kraju i sojusznicznych państw ościennych.
- 2/ Zastępca szefa wydziału politycznego kieruje pracą dwóch sekcji /mówimy o nich poniżej/, uogólnia informacje napływające z terenu, opracowuje wnioski i propozycje, które przedstawia szefowi wydziału, kieruje pracą polityczną w pododdziałach obsługi sztabu. Ponadto zastępuje szefa wydziału w pracy na SD w okresach odpoczynku.
- 3/ Sekretarz komisji kontroli partyjnej /w okresie pokojowym to sekretarz KP korpusu OPK/ wraz z jednym oficerem wchodzi w skład drugiej grupy operacyjnej, która przejmuje dowodzenie wojskami na zapasowym SD w sytuacji, gdy zasadnicze SD zostanie uszkodzone lub zniszczone. Wykonują oni te same zadania co szef wydziału i sekcja partyjno, organizacyjna do czasu przejęcia dowodzenia przez zasadniczą grupę operacyjną.

4/ Sekcja partyjno-organizacyjna w składzie 3 oficerów zajmować się będzie:

- prowadzeniem aktualnej mapy rejonu działań bojowych korpusu OPK w takim zakresie, jaki niezbędny jest dla potrzeb pracy partyjno-politycznej;
- bieżącym kierowaniem pracą POP i młodzieżowych organizacji sztabu i pododdziałów obsługi;
- utrzymywaniem stałego kontaktu z odnośnymi komórkami sztabu korpusu OPK i szefostwami rodzajów wojsk w celu uzyskiwania aktualnej informacji o ich zamierzeniach;
- śledzeniem za przebiegiem działań bojowych na SD korpusu OPK /czynności te wykonywał będzie wyznaczony oficer z sekcji partyjno-organizacyjnej, pracujący w składzie grupy sprawozdawczo-meldunkowej/ i prowadzeniem dziennika działań bojowych w porozumieniu z szefem wydziału politycznego;
- zbieraniem z jednostek meldunków sytuacyjnych /wsóć meldunku sytuacyjnego podany zostanie jednostkom w zarządzeniu szefa wydziału politycznego/ i opracowywaniem na ich podstawie zbiorczych informacji zawierających wnioski i propozycje poleceń dla jednostek;
- upowszechnianiem skutecznych form pracy partyjno-politycznej;
- utrzymywaniem ścisłej współpracy z oddziałem organizacyjno-partyjnym ZP Okręgu Wojskowego w celu koordynacji przedsięwzięć partyjno-politycznych i wymiany informacji zarówno między wydziałem politycznym korpusu OPK i ZP Okręgu Wojskowego, jak również między aparatem politycznym jednostek OPK i jednostek OTK w terenie;
- opracowywaniem i przekazywaniem na Centralne Stanowisko Dowodzenia szeregowi ZP wojsk OPK zbiorczych meldunków sytuacyjnych;
- gromadzeniem materiałów i dokumentów pracy partyjno-politycznej prowadzonej w związku z działaniami bojowymi.

5/ Sekcja propagandowo-agitacyjno-kulturalna w składzie

3-4 oficerów zajmować się będzie:

- opracowywaniem i przekazywaniem jednostkom materiałów propagandowych;
- ukierunkowywaniem działalności propagandowej jednostek;
- wydawaniem dla jednostek gazety polowej /biuletynu/ opartej na korespondencji z terenu i własnym rozpoznaniu sytuacji;
- prowadzeniem codziennego nasłuchu radiowego rozgłośni przeciwnika i rejestrowaniem na taśmie magnetofonowej ważniejszych audycji i komunikatów oraz opracowywaniem wpływających z nich wniosków do własnej pracy propagandowej;
- aktywnym przeciwdziałaniem wobec "psychologicznych" chwytów przeciwnika;
- popularyzacją wyników działań, skutecznych form pracy propagandowej i wyróżniających się w walce żołnierzy, pododdziałów i oddziałów poprzez wydawnictwa propagandowe i inne formy;
- utrzymywaniem ścisłej współpracy z oddziałem propagandy ZP Okręgu Wojskowego w celu koordynacji przedsięwzięć propagandowych, wymiany materiałów propagandowych i uzgadniania innych spraw;
- organizowaniem wypoczynku kulturalnego dla odpoczywających zmian SD korpusu OPK;
- wykorzystaniem technicznych środków propagandy;
- gromadzeniem materiałów i dokumentów pracy propagandowej prowadzonej w związku z działaniami bojowymi.

6/ Pozostali oficerowie wydziału, stanowiący rezerwę, wykonywać będą w czasie działań bieżące zadania jak: wyjazdy do jednostek, celem udzielenia pomocy w pracy, utrzymywanie kontaktu z terenowymi i zakładowymi oddziałami samoobrony, załatwienie interwencji, podmiana oficerów udających się na odpoczynek itp.

Inny wariant wyznaczenia pracowników wydziału politycznego korpusu OPK do kontroli - pomocy w oddziałach, stosowany w praktyce ćwiczeń, który może znaleźć zastosowanie w działaniach bojowych, polegałby na tym, że oprócz wydzielenia dwóch wyżej omówionych sekcji, szef wydziału delegowałby po 1-2 ofi-

cerów na znajdujące się w rejonie obrony korpusu OPK dwa PPSD /Pomocnicze, Połączone Stanowisko Dowodzenia/, jako swych pełnomocników. Oficerowie ci pracując na zmianę utrzymywaliby łączność z jednostkami dyslokowanymi w rejonie danego PPSD, zbierali od sekcji politycznych jednostek meldunki sytuacyjne, uogólniali je i przekazywali telegraficznie względnie telefonicznie szefowi wydziału politycznego na SD korpusu OPK. Ponadto przekazywaliby i kontrolowali wykonanie poleceń szefa wydziału politycznego. W okresie utraty łączności z SD korpusu samodzielnie kierowaliby pracą partyjno-polityczną jednostek rozlokowanych w rejonach poszczególnych PPSD i utrzymywaliby kontakt z ZP wojsk OPK.

Powyższe rozważania dotyczyły prowadzenia pracy partyjno-politycznej wśród wojsk własnych. Społeczeństwo, jako druga sfera politycznego oddziaływania, pozostawać będzie w gestii wojsk OTK i jego organów partyjno-politycznych Zarządu Politycznego Okręgu i wydziałów politycznych wojewódzkich sztabów wojskowych. Aparat partyjno-polityczny korpusu OPK w pracy tej będzie współuczestniczył, zachowując własną samodzielność, wg koncepcji i kierunków działania organizatorów tej pracy.

x

x

Może się zdarzyć, że omówione w niniejszym rozdziale formy pracy wydziału politycznego korpusu OPK nie będą zrealizowane w pełni, jeżeli okres organizacji działań zostanie skrócony. Będzie to miało miejsce wówczas, gdy nieprzyjaciel, bez osiągnięcia odpowiedniego stanu swych sił, wykona niespodziewane uderzenie bronią termojądrową licząc, że tą drogą uzyska zdecydowaną przewagę i zrekompensuje niedobory w siłach konwencjonalnych. Podany zakres form może być zrealizowany, a nawet rozszerzony i pogłębiony w treści wówczas, gdy okres osiągnięcia ostrego pogotowia bojowego przez wojska i organizację działań bojowych wydłuży się w czasie.

VI. PRACA WYDZIAŁU POLITYCZNEGO W OKRESIE DYNAMIKI WALKI
KORPUSU OPK

Pod pojęciem dynamiki walki rozumiemy skierowane przeciw nieprzyjacielowi powietrznemu działanie zorganizowanego i odpowiednio ugrupowanego systemu sił oraz środków obrony rejonu korpusu OPK, które charakteryzują się szybkim przebiegiem, niespodziewanymi i gwałtownymi zmianami sytuacji powietrznej, dużym napięciem, zastosowaniem dużej ilości różnorodnego i skomplikowanego sprzętu bojowego, szerokim zastosowaniem broni rakietowej i zakłóceń radioelektrycznych oraz różnorodnością form i metod dowodzenia.

Omawiany okres rozpoczyna się najprawdopodobniej z momentem ogłoszenia alarmu bojowego dla wojsk przez dowódcę wojsk OPK. Ogłoszenie alarmu dla wojsk oznaczać będzie, że nieprzyjaciel w niedługim czasie tj. po kilku godzinach przystąpi do działań powietrznych, a następnie rozpocznie operację zaczepną. W tej sytuacji przed wojskami korpusu OPK staną do wykonania następujące, zasadnicze zadania:

- wykonanie manewru głównie pułkami lotniczymi oraz rozśrodkowanie pozostałych sił i środków celem wyjścia spod uderzenia;
- odpiertanie zmasowanych uderzeń środków napadu powietrznego;
- odtworzenie systemu obrony powietrznej korpusu OPK naruszonego uderzeniami środków napadu powietrznego i osiągnięcie gotowości do walki pozostałymi siłami nieprzyjaciela.

Powyższy, niewątpliwie uproszczony, zakres przebiegu działań powietrznych w początkowym okresie wojny przyjęliśmy jako kanwę do omówienia węzłowych problemów pracy, którą w tym okresie prowadził będzie wydział polityczny korpusu OPK.

Oto najważniejsze z nich:

- a/ udział w wypracowaniu decyzji dowódcy korpusu OPK do działań bojowych;
- b/ sposób prowadzenia orientacji o sytuacji politycznej i prowadzonej przez sekcje polityczne pracy;

- c/ sposób prowadzenia orientacji o przebiegu działań bojowych;
- d/ kierowanie pracą podległego aparatu politycznego i oddziaływanie normami pracy partyjno-politycznej i propagandowej na stany osobowe jednostek.

Ad a/ jedną z istotnych czynności wydziału politycznego będzie aktywny udział w przygotowaniu danych do decyzji dowódcy korpusu OPK na wyprowadzenie wojsk spod uderzenia. Dane te przedstawione zostaną w formie referatu - meldunku.

Podstawą przygotowania referatu-meldunku będą następujące dokumenty i materiały:

- zarządzenia i wytyczne wyższych przełożonych;
- zarządzenia i wytyczne sztabu korpusu OPK wydane w okresie osiągania podwyższonej gotowości bojowej oraz wskazówki dowódcy korpusu OPK;
- dane z meldunków jednostek;
- notatki z kontroli przeprowadzonych w jednostkach w okresie przygotowania do działań;
- własne spostrzeżenia i wnioski zawarte w materiałach i dokumentacji wydziału politycznego.

Treść referatu-meldunku przygotowywana będzie na piśmie stopniowo już w końcowej fazie okresu organizacji działań bojowych. W wypadku gdyby działania powietrzne rozpoczęły się z zaskoczenia, co wybitnie skróciłoby okres przygotowawczy, szef wydziału przekaze dowódcy ustnie niezbędne informacje polityczne zebrane na podstawie posiadanej w okresie pokojowym i zaktualizowanej dokumentacji organizacyjno-bojowej, obejmującej stan sił i środków jednostek korpusu OPK oraz podstawowe dane charakteryzujące stan moralno-polityczny wojsk własnych.

Materiał referatu-meldunku przedstawionego dowódcy do decyzji zawierał będzie informacje zgrupowane w następujących rozdziałach:

- czynniki szczególne wpływające na stan moralno-polityczny wojsk korpusu OPK w czasie wykonywania zadań bojowych;

- stan nastrojów i postaw moralno-bojowych wojsk korpusu OPK;
- stan nastrojów, postaw polityczno-obronnych i dane demograficzne społeczeństwa rejonu stacjonowania jednostek;
- koncepcja działania wydziału politycznego we współdziałaniu z jednostkami OTK i organami partyjno-politycznymi związków operacyjno-taktycznych sąsiadów;
- wnioski¹ i dezyderaty.

Referat-meldunek szef wydziału przedstawiał będzie dowódcy na odprawie grupy operacyjnej przed przedstawieniem propozycji przez szefów rodzajów wojsk i służb, by mogli oni uwzględnić w swoich zamierzeniach dane o sytuacji politycznej i moralno-bojowej wojsk oraz wynikające z nich propozycje i dezyderaty.

Czynność tę, odpowiednio skróconą, szef wydziału politycznego powtarzał będzie w toku dynamiki walki każdorazowo przed podejmowaniem przez dowódcę nowych decyzji, związanych z kolejnymi etapami walki.

Ad b/ Podstawą pracy politycznej wydziału i jednocześnie warunkiem jej trafności oraz skuteczności będzie aktualna i bieżąca orientacja o przebiegu działań bojowych wojsk korpusu OPK. Dokumentem orientacji będzie dziennik działań bojowych, którego prowadzenie - w porozumieniu z szefem wydziału politycznego - należeć będzie do oficera sekcji partyjno-organizacyjnej przebywającego na SD.

Dziennik taki zawierał będzie krótki opis przebiegu działań nieprzyjaciela w poszczególnych etapach walki i działalność bojowa wojsk korpusu OPK oraz podejmowane w związku z tym formy pracy wydziału politycznego. Praktyczna przydatność dziennika polega na tym, że służył on będzie do:

- podejmowania zamierzeń organizacyjnych, partyjno-politycznych i masowo-propagandowych odpowiednio do sytuacji potrzeb. W tej roli dziennik działań bojowych spełniał będzie w pewnym stopniu funkcje planu pracy w danym etapie dynamiki walki, sporządzanego na "gorąco";

- informowania oficerów wydziału politycznego o aktualnej sytuacji i przebiegu działań bojowych;
- uaktualniania mapy rejonu działań bojowych korpusu OPK.

Dobrze prowadzony dziennik działań powinien odtwarzać w ogólnych zarysach przebieg walki i działalność wydziału politycznego w okresie dynamiki.

Dane o przebiegu walki powietrznej, sukcesach i stratach, zniszczeniach spowodowanych uderzeniami środków napa-
du powietrznego wydział polityczny uzyskiwał będzie: z plan-
szetów SD korpusu OPK; od szefa wydziału operacyjnego, roz-
poznawczego, chemicznego; z relacji szefów rodzajów wojsk i
ocen dowódcy korpusu OPK.

Dane o przebiegu działań na froncie zewnętrznym wy-
dział polityczny uzyskiwał będzie z komunikatów operacyj-
nych przysyłanych z dowództwa wojsk OPK i w drodze kontaktów
z wojewódzkim Komitetem Obrony i sztabem OTK okręgu wojsko-
wego.

Źródła, z których wydział polityczny czerpał będzie dane o sytuacji operacyjno-taktycznej, będą jednocześnie miejscami konsultacji, niezbędnych dla wypracowania własnych zamierzeń politycznych odpowiadających potrzebom walki.

Ad 3/ Trafność zamierzeń politycznych wydziału zależna jest nie tylko od orientacji w sytuacji operacyjno-taktycznej, a także od rozeznania w sytuacji politycznej, jednostek. Dane o stanie moralno-politycznym i dyscyplinie wojsk własnych oraz prowadzonej, w związku z działaniami, pracy politycznej wydział polityczny otrzymywał będzie od sekcji przeciętnie dwa razy dzien-
nie w meldunkach sytuacyjnych przekazywanych na SD korpusu telegraficznie. Wzór meldunku ustalać będzie zarządzenie szefa wydziału politycznego, przekazane jednostkom w okresie przygotowania do działań bojowych.

Drugim źródłem informacji będą meldunki ustne zastępców dowódców jednostek do spraw politycznych składane szefowi wydziału politycznego drogą telefo-

niczną z SD jednostki na SD korpusu OPK po każdym etapie działań. Ponadto sekcje polityczne będą zobowiązane do natychmiastowego meldowania o wszystkich nadzwyczajnych wydarzeniach, szczególnie związanych ze skutkami uderzeń nuklearnych.

Jeżeli przed rozpoczęciem działań zostaną na PPSD wysłani oficerowie wydziału politycznego jako pełnomocnicy szefa, wtedy meldunki sytuacyjne informujące o sytuacji politycznej jednostek wpływać będą na SD korpusu OPK od nich zamiast od zastępców dowódców jednostek. Nie będzie to jednak zwalniało tych ostatnich od utrzymywania bezpośredniego kontaktu z szefem wydziału politycznego w sprawach zasadniczych, za wyjątkiem okresów, w których łączność może być niesprawna.

Dane o rezultatach działań bojowych, pracy wyróżniających się oficerów, podoficerów i żołnierzy nadające się do wykorzystania propagandowego, nadsyłane będą drogą telegraficzną, w postaci meldunków względnie gotowych artykułów, do sekcji propagandowej wydziału, która redagować będzie gazetkę polową względnie biuletyn i wydawać inne materiały propagandowe.

Ad d/ Kierowanie pracą polityczną w okresie dynamiki walki jest najtrudniejszym problemem systemu działania wydziału politycznego korpusu OPK. W tym okresie nie będzie większych możliwości stosowania jakichkolwiek przedsięwzięć o charakterze organizacyjno-masowym ze względu na ograniczone możliwości. Pomimo tego praca partyjno-polityczna w tym okresie spełniać będzie bardzo pozytywną rolę i musi być prowadzona intensywnie w każdej sytuacji. Główny ciężar tej pracy spoczywał będzie na ogniwach dołowych, tj. sekcjach politycznych i zastępcach dowódców pododdziałów do spraw politycznych oraz grupach partyjno-młodzieżowych utworzonych w środowiskach pracujących na wysuniętych stanowiskach, takich jak: komendy lotnisk zapasowych, radiostacje, stacje radiolokacyjne, baterie artylerii itp.

W odniesieniu do jednostek wydział polityczny występował będzie jako organ kierujący pracą sekcji i poprzez nie oddziaływał będzie na stany osobowe, a ponadto przekazywał będzie jednostkom własne materiały propagandowe. W odniesieniu do kadry i żołnierzy sztabu i pododdziałów obsługi wy-

dział polityczny wykonywał będzie te czynności, które wykonywać będą sekcje polityczne wobec wojsk własnych.

Sprawność kierowania pracą sekcji politycznych w dużym stopniu uzależniona będzie od umiejętnego wykorzystania ograniczonych bądź co bądź środków łączności. Stąd też racjonalne wykorzystanie ich dla potrzeb pracy partyjno-politycznej wymagać będzie od wydziału politycznego ciągłych organizacyjnych ustaleń i udoskonaleń.

Do form politycznego oddziaływania wydziału na stany osobowe jednostek przy pomocy środków łączności należy zaliczyć:

- informacje o sytuacji na froncie zewnętrznym i wewnętrznym;
- wskazówki ukierunkowujące pracę poszczególnych sekcji politycznych pułków na określone, zasadnicze elementy walki;
- zarządzenia zawierające oceny dotychczasowej działalności politycznej i jej wpływu na działanie bojowe oraz zadania do prowadzenia pracy w następnym etapie walki;
- popularyzację najlepszych form i metod pracy oraz ludzi wyróżniających się w walce sukcesami i ofiarnością;
- materiały propagandowo-agitacyjne opracowywane przez wydział polityczny;
- apele i podziękowania dowódcy, rady wojskowej, względnie komitetu partyjnego korpusu OPK;
- delegowanie oficerów wydziału politycznego do jednostek celem udzielenia pomocy i wykonania określonych zadań partyjno-politycznych.

Dla sprecyzowania poleceń, na których wg decyzji wydziału politycznego, koncentrować się powinna działalność sekcji politycznych, nie wystarczą meldunki jednostek i rozpoznanie w sytuacji operacyjno-taktycznej. Potrzebna będzie również ciągła konsultacja z szefostwami rodzajów wojsk, odpowiednimi komórkami sztabu i dowódcą korpusu OPK. Uzupełnieniem pisemnych poleceń będą rozmowy telefoniczne prowadzone w sieci stanowisk dowodzenia przez szefa względ-

nie oficerów wydziału politycznego z zastępcami dowódców jednostek do spraw politycznych, których celem będzie konkretyzacja przekazywanych zadań i zbieranych z terenu informacji.

Treść powyższych przedsięwzięć określać będą warunki, sytuacje i rezultaty działań bojowych jednostek.

Do form politycznego oddziaływania wydziału na kadre sztabu i pododdziały obsługi zaliczyć należy:

- okresowe odprawy zastępców dowódców pododdziałów obsługi;
- krótkie zebrania poszczególnych POP sztabu i pododdziałów obsługi oraz kół KMW;
- odprawy - narady kierowników grup partyjno-kaemwowskich;
- redagowanie "Biuletynu z życia i walki" stanu osobowego sztabu i pododdziałów obsługi;
- rozpowszechnianie prasy i "Wiadomości z kraju i ze świata", redagowanych na podstawie nasłuchu radiowego;
- opracowywanie "Fotogazetek" popularyzujących najlepszych ludzi SD i sztabu, ich formy pracy oraz osiągnięcia bojowe.

Treść powyższych przedsięwzięć określać będą warunki, sytuacje i rezultaty pracy sztabu i SD korpusu OPK.

W konkluzji powyższych rozważań warto podkreślić, że kierowniczą funkcję wydziału politycznego korpusu OPK w czasie dynamiki walki w odróżnieniu od okresu przygotowawczego charakteryzują dwa istotne momenty: ograniczone możliwości utrzymywania stałego kontaktu z jednostkami i wynikająca stąd pewna dezaktualizacja przekazywanych w teren poleceń i wskazówek. Uwzględniając je, uwaga wydziału politycznego w czasie dynamiki walki koncentrować się powinna na wybieraniu głównych problemów decydujących o powodzeniu działań bojowych, bez zajmowania się drobiazgami i inspirowaniu inicjatywy własnej dołowych ogniw, bezpośrednio pracujących z wojskami. Konkretyzacja działania i zamiana zamierzeń na wartości polityczne i moralno-bojowe następuje przecież dopiero w jednostkach, w bezpośredniej pracy z walczącymi wojskami. Jej konkretność i efektywność zależą będzie od:

- jakości przeprowadzonej przez wydział polityczny korpusu OPK przygotowawczej pracy partyjno-politycznej z podległymi sekcjami politycznymi;
- trafności podejmowanych i terminowości przekazywanych do jednostek poleceń, wskazówek i materiałów propagandowych;
- inicjatywy, pomysłowości i umiejętności organizatorskich; aparatu partyjno-politycznego podległych jednostek.

VII. DOKUMENTY PROWADZONE PRZEZ WYDZIAŁ POLITYCZNY W DZIAŁANIACH BOJOWYCH KORPUSU OPK

Dotychczasowa praktyka pracy partyjno-politycznej prowadzonej w czasie ćwiczeń z wojskami wskazuje na potrzebę prowadzenia przez wydział polityczny korpusu OPK szeregu dokumentów, warunkujących planowość i skuteczność działania politycznego w realnej walce ze środkami napadu powietrznego przeciwnika.

Do zasadniczych dokumentów zaliczyć należy: teczkę dokumentów wydzielonych, które normują pracę partyjno-polityczną w czasie działań bojowych; plan przedsięwzięć realizowanych w okresie organizacji działań bojowych; mapę rejonu działań bojowych korpusu OPK; mapę demograficzno-wojskową rejonu działań bojowych korpusu OPK; dziennik dokumentacji organizacyjno-bojowej wydziału politycznego; referat meldunek szefa wydziału politycznego; dziennik działań bojowych.

1. Teczka dokumentów wydzielonych

Zgodnie z Dyrektywą Szefa Sztabu Wojsk OPK^{1/} każda służba sztabu korpusu OPK w tym także wydział polityczny już w okresie pokoju przygotowuje wykaz dokumentów,

x/ "Dyrektywa szefa sztabu wojsk OPK w sprawie wydzielienia, przygotowania i kompletowania dokumentów niezbędnych do pracy w okresie podwyższonej gotowości bojowej i prowadzenia działań bojowych" Wyd. D-two Wojsk OPK W-wa 14 lipca 1966 r. Tajne. str. 3-4,

które uważa za niezbędne do prowadzenia pracy w okresie podwyższonej gotowości i w czasie działań bojowych. Dokumenty te /zarządzenia, wytyczne, instrukcje, wydawnictwa/ zarówno tajne jak i jawne są gromadzone w oddzielnej teczce. W wypadku przebazowania sztabu na zapasowe miejsce postoju, bez zabierania całej kancelarii tajnej i jawnej, co nadmiernie obciążałoby transport, zabiera się tylko teczkę dokumentów wydzielonych, to znaczy te, które są niezbędne wydziałowi do prowadzenia pracy partyjno-politycznej w warunkach działań bojowych. Teczke tę systematycznie uzupełnia się napływającymi dokumentami o charakterze normatywnym.

2. Plan przedsięwzięć realizowanych w okresie organizacji działań bojowych

Przedsięwzięcia planu powinny być ściśle harmonizowane z czynnościami sztabu, uwzględniać wytyczne Dyrektywy ZP wojsk OPK i wnioski rozpoznania wstępnego. Zakres przedsięwzięć obejmować powinien tylko okres organizacji działań bojowych. Planowanie pracy na okres dynamiki walki, a priori, bez znajomości jej przebiegu, byłby z góry założoną fikcją, prowadzącą do uproszczeń i formalizmu.

3. Mapa rejonu działań bojowych korpusu OPK

Jest to mapa taktyczna w skali 1:500 000 obejmująca obszar powierzony korpusowi OPK do obrony. Na mapę nanosi się ugrupowanie bojowe korpusu OPK, wszystkie lotniska znajdujące się w rejonie korpusu OPK, ugrupowanie jednostek OTK, trasy przemarszu, dniówkowań i przepraw jednostek wojsk operacyjnych i sojuszniczych, zasięg pola radiolokacyjnego, strefy ognia artylerii raketowej i inne dane mające znaczenie dla pracy partyjno-politycznej.

W miarę zmiany sytuacji operacyjno-taktycznej mapa powinna być uzupełniana i aktualizowana.

Uderzenia jądrowe, by nie zaciemniać przejrzystości mapy, można nanosić na oleatę, która nałożona na mapę pozwoli przeprowadzić analizę sytuacji i podjąć decyzję w zakresie pracy partyjno-politycznej.

4. Mapa demograficzno-polityczna rejonu działań bojowych
korpusu OPK

Jest to mapa taktyczna w skali 1:500 000 względnie 1:200 000 obejmująca obszar powierzony korpusowi OPK do obrody. Na mapę nanosi się dyslokację jednostek OTK, baterie dyrektorskie^{x/} oraz dane charakteryzujące strukturę klasową i demograficzną ludności rejonów bazowania jednostek. Ponadto w porozumieniu z Zarządem Politycznym Sztabu OTK Okręgu Wojskowego nanosi się cywilne ośrodki propagandowe, kulturalno-oświatowe, składnice sprzętu propagandowego i kulturalno-oświatowego oraz warsztaty remontujące ten sprzęt, zakłady poligraficzne i inne dane mające znaczenie dla pracy partyjno-politycznej.

W miarę przebiegu działań mapa powinna być uaktualniana i uzupełniana danymi o stratach poniesionych przez wojska OTK i ludność cywilną, zniszczeniach poszczególnych ośrodków, zmianach dyslokacyjnych itp.

5. Dziennik dokumentacji organizacyjno-bojowej

Dziennik ten zawiera podstawowe i aktualne dane o siłach i środkach oraz dane charakteryzujące stan moralno-polityczny wojsk własnych, do których zalicza się:

- stan sił i środków lotnictwa myśliwskiego;
- stan sił i środków artylerii raketowej;
- stan sił i środków artylerii lufowej;
- stan sił i środków jednostek radiotechnicznych;
- stan sił i środków pododdziałów obsługi sztabu, włącznie z pododdziałami zmobilizowanymi;
- kryptonimy osób funkcyjnych;
- kryptonimy jednostek własnych i współdziałających;
- kryptonimy lotnisk stałych i zapasowych;
- kryptonimy sprzętu lotniczego, artyleryjskiego i stacji radiolokacyjnych;

x/Nazwa baterii rozmieszczonych w osłonie zakładu produkcyjnego, która może ulec zmianie.

- znaki taktyczne oraz znaki i skróty stosowane w pracy politycznej;
- tabele rozmównicze stosowane w pracy politycznej;
- stan oficerów, podoficerów i żołnierzy poszczególnych jednostek;
- stan oficerów politycznych w poszczególnych jednostkach;
- stan upartyjnienia i procent upartyjnienia z rozbiem na jednostki oraz oficerów, podoficerów i żołnierzy;
- stan organizacji KMW w poszczególnych jednostkach oraz dane procentowe do stanu żołnierzy;
- stan "Wzorowy Żołnierz", Drużyn, Pododdziałów i Kluczy Służby Socjalistycznej;
- stan ważniejszych technicznych środków audiowizyjnych;
- dane o ośrodkach kulturalno-oświatowych;
- dane szczegółowe o odznaczeniach i szczególnych wyróżnieniach oficerów, podoficerów i żołnierzy.

6. Referat-meldunek szefa wydziału politycznego

Zawiera on obraz sytuacji moralno-politycznej i demograficznej terenu, na którym przebiegać będą działania. Poza tym stwarza tło pozwalające dowódcy wyraźniej ujrzeć swój zamiar i uwzględnić czynnik moralno-polityczny w planowanym boju, stanowi odskocznię od koordynacji zamierzeń politycznych z działalnością sztabu i szefostw rodzajów wojsk oraz przedstawia wynikające z sytuacji wnioski, a także dezyderaty. Podstawą jego opracowania są wytyczne odgórne, własne materiały i wnioski wynikające z aktualnej sytuacji. Treść referatu-meldunku zawiera rozwinięcie zagadnień omówionych w rozdziale VI str. 33 i 34.

7. Dziennik czynności Wydziału Politycznego

Dokument ten prowadzi się przez cały czas działań bojowych. W dzienniku odnotowuje się według czasu operacyjnego: ogólną charakterystykę działań bojowych, w tym charakter działań nieprzyjaciela i wojsk własnych; główne kierunki pracy partyjno-politycznej; zasadnicze przedsięwzięcia realizowane przez wydział polityczny; terminy wykonania; wykonawców i uwagi. Dziennik ten stanowi swoistą formę planowania na "gorąco"

zamierzeń wydziału, odpowiadających potrzebom sytuacji bojowej.

Niezależnie od powyższych, zasadniczych dokumentów, wydział polityczny powinien prowadzić, stosownie do potrzeb, niektóre dokumenty pomocnicze, jak np: teczkę meldunków sytuacyjnych odbieranych z jednostek i przekazywanych przełożonym, teczkę zarządzeń wysyłanych w teren i dyrektyw otrzymywanych z ZP wojsk OPK, teczkę wydawanych materiałów propagandowych oraz inne dokumenty pracy partyjno-politycznej, które uzna za stosowane i przydatne.

x

x

x

W zakończeniu rozważań należy podkreślić, że omówione kierunki, zadania, treści, formy i metody pracy, które przyjdzie nie wydziałowi politycznemu prowadzić w czasie działań bojowych, nie wyczerpują tej rozległej i trudnej problematyki. Wymaga ona ciągłych usprawnień, udoskonalień i wzbogaceń doświadczeniami praktyki różnorodnych ćwiczeń.

Zakres w jakim problem został omówiony stanowi niezbędne minimum dla zrozumienia miejsca, roli i sposobu działania wydziału politycznego w warunkach boju prowadzonego przez wojska OPK ze środkami napadu powietrznego w początkowym, najtrudniejszym okresie wojny.

U w a g a:

Wzorów dokumentów omówionych w rozdziale VII w punkcie 1,3,4,5 nie podajemy z tego względu, że zostały w treści opracowania omówione w sposób wystarczający, natomiast wzory dokumentów o których mówi się w punkcie 2,6,7, podane są w skrypcie ppłk mgr Stanisława WASIL^A na temat: "ORGANIZACJA I PROWADZENIE PRACY PARTYJNO-POLITYCZNEJ W DZIAŁANIACH BOJOWYCH DZ /DPanc/" jako załączniki nr nr 1,2,3,4.

Treść dokumentów prowadzonych przez wydział polityczny korpusu OPK o tyle w niektórych zagadnieniach będzie inna od treści dokumentów prowadzonych przez wydział polityczny DZ, o ile praca polityczna w wojskach OPK posiada określoną specyfikę omówioną w treści niniejszego opracowania.

- o o o o o -

L I T E R A T U R A

1. B. Chocha - Obrona terytorium kraju. Wyd. MON 1965 r.
2. H. Michalski - Strategia i taktyka obrony terytorium kraju. Wyd. MON 1965 r.
3. Biuletyn Informacyjny nr 1 - Zarząd propagandy GZP WP W-wa czerwiec 1964 r. M. Rajca - Praca aparatu politycznego w czasie ćwiczeń /działań bojowych/ z wojskami na szczeblu taktycznym. Tajne.
4. Biuletyn Informacyjny nr 5/67/ - Wyd. Sztab Gen. W-wa 1964 r. /Poświęcony organizacji i zasadom działania wojsk OPK/ Tajne.
5. Biuletyn z doświadczeń pracy partyjno-politycznej w czasie ćwiczeń z wojskami. Wyd. D-two Wojsk OPK Zarząd Polityczny. Marzec 1963r. Poufne.
6. Regulamin wojsk obrony powietrznej kraju /Korpus OPK/ Wyd. MON OPK 95/64. Tajne.
7. F. Malczewski
J. Walentyn - Działanie organu partyjno-politycznego w ramach ćwiczeń dowódczych i dowódczo-sztabowych. Myśl Wojskowa nr 9 1961 r.
8. ppłk mgr Stanisław
Wasil - Organizacja i prowadzenie pracy partyjno-politycznej w działaniach bojowych DZ. Skrypt ASG
9. Materiały z ćwiczenia "Zenit-65" - Teczka nr 0200 - D-two wojsk OPK Zarząd Polityczny
Teczka nr 01191/w D-two JW 3115
Wydział Polityczny
Teczka nr 0340/S/65 - D-two JW 2546
Wydział Polityczny

Teczka nr 00339/B/65 D-two JW 3115

10. Materiały z ćwiczenia "Zima-64" - Teczka nr 01022/w D-two
JW 3115

11. Materiały z ćwiczenia "Zenit-63/" - Teczka nr 1022/w D-two
JW 3115

Teczka nr 57/63 Tom I
D-two JW 3115.

Wykonano w 40 egz.

Egz. nr 1-40 bibl. tajna.

Wyk. plk Wilk

Druk. OH, dn. 26.7.67r.

Nr ks. 02020/WW